

Dokument o izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov Teološke fakultete Univerze v Ljubljani

Ljubljana, november 2023

Dokument sta sprejela Knjižnična sveta UL TEOF (na skupni izredni seji 12. 12. 2023) z objavo na spletni strani TEOF.

Vsebina

1. UVOD.....	3
2. NAMEN DOKUMENTA.....	3
3. NAMEN IN CILJI NABAVNE POLITIKE KNJIŽNICE	4
4. UPORABNIKI KNJIŽNICE.....	4
5. PRIDOBIVANJE IN IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	4
6. VRSTA IN NAMEN GRADNJE POSAMEZNIH KNJIŽNIČNIH ZBIRK	5
7. FINANCIRANJE NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	6
8. DOSTOP DO KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	6
9. IZLOČANJE IN ODPIS KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	7
10. VREDNOTENJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE.....	7
11. HRANJENJE, VAROVANJE, ZAŠČITA IN OHRANJANJE KNJIŽNIČNEGA.....	7
12. PRAVNE PODLAGE	8

1. UVOD

Knjižnica Teološke fakultete Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju Knjižnica UL TEOF) je visokošolska knjižnica, ki ima dve enoti: v Ljubljani (ime enote: Knjižnica Ljubljana) in Mariboru (ime enote: Teološka knjižnica Maribor). Njeno poslanstvo je nuditi podporo študijskemu in raziskovalnemu procesu na Teološki fakulteti UL ter se aktivno vključevati in odzivati na potrebe njenih članov in širšega okolja. Knjižnica omogoča dostop do tiskanega in elektronskega gradiva, ki zajema knjižno gradivo, neknjižno gradivo ter elektronske informacijske vire. Do večine elektronskih informacijskih virov je za člane knjižnice na voljo oddaljen dostop. Zaposleni v knjižnici in člani Knjižničnega sveta Teološke fakultete UL (v nadaljevanju KS UL TEOF) skrbijo za strokovno upravljanje knjižnične zbirke, ki ga izvajajo s sistematičnim zbiranjem, obdelavo, hranjenjem in izločanjem gradiva v skladu s standardi in priporočili.

V Knjižnici UL TEOF prevladuje strokovno gradivo s področja teologije, veliko gradiva je tudi s področja humanistike in družboslovja. Knjižnica je namenjena predvsem študentom, visokošolskim učiteljem, raziskovalcem in visokošolskim sodelavcem ter ostalim uporabnikom. Knjižnica UL TEOF je vključena v knjižnično-informacijski sistem Univerze v Ljubljani. Teološko knjižnico Maribor uporabljajo tudi pastoralni delavci Nadškofije Maribor, slušatelji Katehetsko pastoralne šole in drugi uporabniki, ki jih zanima teološka ali druga humanistična literatura. Sad dolgoletnega sodelovanja s knjižnicami Univerze v Mariboru je tudi dostopnost knjižnice študentom Univerze v Mariboru.

Knjižnica UL TEOF je nastala z združitvijo enot knjižnic v Ljubljani in Mariboru v decembru 2023 (s sklepom Senata Teološke fakultete UL, na 20. redni seji, dne 4. 12. 2023) zaradi reorganizacijskih potreb in delno zaradi Pravilnika o pogojih izvajanja knjižnične javne službe (Uradni list RS, št. 28/2023). Zato je ta dokument o izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov Teološke fakultete Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju Dokument) prva izdaja, ki vsebuje strateške načrte glede zbirke Knjižnice UL TEOF in se bo v naslednjih letih še dopolnjeval na podlagi sprejetih odločitev in usmeritev Knjižnice UL TEOF.

2. NAMEN DOKUMENTA

Vsebina dokumenta o izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov pokriva: nabavno politiko, uporabnike, načine pridobivanja in izbora gradiva, vrste in dostop do zbirk, izločanje in odpis, hranjenje in varovanje gradiva ter vrednotenje zbirk.

Namen dokumenta je določanje vsebinskih in formalnih kriterijev za izgradnjo in razvoj knjižnične zbirke ter zagotavljanje dostopa do elektronskih informacijskih virov v skladu z zakonskimi pravili (Zakon o knjižničarstvu, Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe) in strokovnimi standardi.

Dokument je namenjen zaposlenim v knjižnici, članom Knjižničnega sveta Teološke fakultete UL, vodstvu fakultete. Je tudi javno dostopen uporabnikom knjižnice in širši javnosti.

3. NAMEN IN CILJI NABAVNE POLITIKE KNJIŽNICE

Namen in cilji nabavne politike knjižnice so zagotavljanje kakovostne, pregledne in sistematične knjižnične zbirke v skladu s potrebami pedagoškega in raziskovalnega procesa na fakulteti.

V sodelovanju s svojimi uporabniki in fakulteto ter v skladu s sodobnimi strokovnimi izhodišči Knjižnica UL TEOF razvija storitve, ki jih uporabniki potrebujejo pri delu, učenju, raziskovanju in tudi v prostem času. V ta namen knjižnica izvaja, skupaj s KS UL TEOF, izbiranje, vrednotenje, organiziranje in posredovanje kvalitetnih vsebin ter informacijskih virov, pomembnih za raziskovanje na matični ustanovi ter dostopnih na splošno uveljavljenih nosilcih.

Upravljanje knjižnične zbirke zagotavlja načrtno pridobivanje novega gradiva za dopolnjevanje in ustrezen obseg knjižnične zbirke in vključuje kakovostno strokovno obdelavo gradiva za učinkovit vir informacij o zbirki in njeni uporabi.

Knjižnica UL TEOF o izgradnji zbirke poroča v tekočih strateških načrtih in letnih programih dela fakultete, uspešnost izvajanja prioritet pa preverja v letnih poročilih.

4. UPORABNIKI KNJIŽNICE

Uporabniki knjižnice so v večini študentje in zaposleni na Teološki fakulteti UL. Knjižnico uporabljajo tudi študentje in zaposleni drugih visokošolskih zavodov ter zunanji uporabniki.

V knjižnico so včlanjene tudi pravne osebe. Gre za knjižnice, ki so samostojne enote in delujejo v okviru drugih organizacij, ter druge pravne osebe, ki potrebujejo knjižnično gradivo za izobraževalne in raziskovalne namene.

Za boljše poznavanje potreb in interesov uporabnikov in članov knjižnice bo Knjižnica UL TEOF namenila več pozornosti segmentiranju uporabnikov. Namen segmentiranja bo razdelitev uporabnikov v manjše, homogene skupine, zato da bi lahko bolje prepoznali njihove potrebe. Ciljno nameravamo vpeljati anketne vprašalnike, ki bodo v pomoč pri načrtovanju in uvajanju novih storitev knjižnice.

5. PRIDOBIVANJE IN IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Izgradnja kakovostne in učinkovite knjižnične zbirke je trajna naloga knjižnice za uspešno uresničevanje njenega poslanstva in vizije.

Knjižnica UL TEOF pridobiva gradivo z nakupom, obveznim izvodom fakultete, zameno gradiva z drugimi knjižnicami ter darovi.

Izbor gradiva, ki ga knjižnica pridobi z nakupom, poteka na podlagi ponudb dobaviteljev in založnikov s področja teologije, Svetega pisma, verstev, filozofije, psihologije ter sorodnih področij. Pri tem se upoštevajo:

- učni načrti za izvedbo pedagoškega procesa na fakulteti,
- raziskovalna področja fakultete,
- predlogi zaposlenih in študentov na Teološki fakulteti UL ter ostalih članov knjižnice,
- strokovno vrednotenje primernosti gradiva s ciljem zagotavljanja sistematične pokritosti znanstvenih področij,

- letni finančni načrt fakultete.

Za realizacijo nabavne politike morajo financerji zagotavljati ustrezne finančne vire, ki jih predhodno že umeščajo v plan dela fakultete, v okviru Univerze v Ljubljani.

Zamena gradiva poteka na podlagi dolgoletne vzpostavljene prakse z institucijami, ustanovami in založbami, najbolj s področja teologije. Knjižnica v zameno pošilja publikacije, ki jih izdaja Teološka fakulteta UL. Sredstva za te publikacije zagotavlja fakulteta (v okviru zamene in založništva TEOF UL).

Darovano gradivo knjižnica uvrsti v svojo zbirko po kriterijih aktualnosti, iskanosti/povpraševanja s strani študentov ali zaposlenih, ustrezne ohranjenosti izvodov in zgodovinskih vidikov, ki so relevantni za fakulteto oz. za knjižnico. S preostalimi darovi knjižnica razpolaga po lastni presoji.

Knjižnica pri upravljanju knjižnične zbirke posebno pozornost namenja pričakovanjem in potrebam študentov in zaposlenih na fakulteti, ki se lahko zbirajo preko obrazca na spletni strani, v osebnih stikih ali so zabeležene v anketah. Enako knjižnica zbira tudi informacije glede potreb drugih tipov uporabnikov, ki na tak način lahko vplivajo na nabavno politiko knjižnice, upoštevajoč finančne možnosti.

6. VRSTA IN NAMEN GRADNJE POSAMEZNIH KNJIŽNIČNIH ZBIRK

Knjižnica skrbi, da je na voljo ustrezno število izvodov obvezne in priporočene študijske ter znanstvene in strokovne literature, potrebne za študij in raziskovanje na znanstvenih in strokovnih področjih, ki jih pokriva fakulteta. Knjižnica zagotavlja ustrezno literaturo tudi za obštudijske dejavnosti ter vseživljenjsko učenje, v sodelovanju z zaposlenimi, ki izvajajo te dejavnosti.

Knjižnica UL TEOF z izborom knjižničnega gradiva vzdržuje ustrezen dostop do študijskega gradiva, torej zagotavlja najmanj en izvod učbenikov in druge temeljene študijske literature na fizičnih ali elektronskih nosilcih za vsak študijski program fakultete. Glede obsega dostopnosti študijske literature in dostopa do referenčnega in študijskega gradiva sledi določbam Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe (v nadaljevanju Pravilnik). V ta namen ima aktivno povezavo do seznama študijskega gradiva. Na fakulteti se bo na predlog Knjižnice UL TEOF vzpostavilo redno obveščanje o spremembah in novih potrebah v okviru dostopa do študijske literature, torej se bo seznam preverjal in dopolnjeval. V ta namen se bo načrtovala nabava ustrezne študijske literature.

Enoti Knjižnice UL TEOF sta vse do leta 2022 hranili izvod zaključnih nalog študentov vseh stopenj na obeh lokacijah. Z letom 2023 se na podlagi Pravilnika o zaključnih delih UL TEOF ohranja le en izvod tiskanega zaključnega dela na enoti, kjer študent zaključi študij. Vsa zaključna dela UL TEOF so od leta 2016 dostopna v Repozitoriju Univerze v Ljubljani. Oddaja zaključnih nalog je del procesa študenta pri oddaji naloge v programu VIS.

Knjižnica zagotavlja dostop do različnih elektronskih informacijskih virov. Specializirane podatkovne zbirke s področja filozofije, psihologije, jezikoslovja nabavlja samostojno, druge vire

zagotavlja s sodelovanjem v konzorcijskih nabavah.

7. FINANCIRANJE NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Glavnino sredstev, ki jih knjižnica nameni za nakup gradiva, zagotavlja Teološka fakulteta UL (oz. sredstva iz javnega proračuna za UL). O višini sredstev odloča Upravni odbor UL TEOF na podlagi finančnega načrta, ki ga pripravi vodja knjižnice v sodelovanju z zaposlenimi in s KS UL TEOF. Manjši del sredstev knjižnica pridobi s članarinami, vpisninami ter preko javnega razpisa Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

Knjižnica UL TEOF določi višino finančnih sredstev za nakup knjižničnega gradiva v letnem programu dela in jo predstavi na sejah KS UL TEOF.

Pri tem se upošteva obseg sredstev za posamezne vrste knjižničnega gradiva (knjižno gradivo, elektronske vire, serijske publikacije, predvsem tuje serijske publikacije). Pri tem upošteva strokovne normative o obsegu knjižnične zbirke in letni vsebinski program dela.

8. DOSTOP DO KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Knjižnična zbirka Knjižnice UL TEOF je urejena tako, da omogoča dostop do večine gradiva in učinkovito samostojno uporabo. To omogoča predvsem Teološka knjižnica Maribor, ki ima večino gradiva v prostem pristopu, medtem ko je gradivo v Knjižnici Ljubljana večino v skladiščih, zato do njega uporabniki dostopajo na podlagi predhodnega naročila oz. rezervacije gradiva iz skladišč.

Uporaba knjižničnega gradiva je v knjižnici dovoljena vsem, izposoja na dom je vezana na članstvo. Izjeme so za vsak izvod označene v sistemu COBISS in veljajo za informativni periodični tisk, priročno oziroma referenčno gradivo, dragocene izdaje, redke pomembne izvode, gradivo, pridobljeno z medknjižnično izposajo ter arhivsko gradivo.

Knjižnica UL TEOF skrbi, da je knjižnična zbirka ustrezno predstavljena v elektronskem katalogu COBISS. To dosega s prizadevanjem za kakovost bibliografskih in normativnih zapisov v elektronskem katalogu COBISS. Knjižnica skrbi tudi za promocijo novejšega gradiva z razstavo le-tega na vidnem mestu v knjižnici ter rednim objavljanim novosti na spletni strani knjižnice ali FB fakultete.

Dostop do elektronskih informacijskih virov je na voljo z namenskih računalnikov v knjižnici, večina virov pa je za študente in zaposlene na Teološki fakulteti UL na voljo tudi preko oddaljenega dostopa.

Ker je Knjižnica UL TEOF del enotnega knjižničnega sistema Univerze v Ljubljani, imajo študent Teološke fakultete UL dostop do vseh knjižnic Univerze v Ljubljani in tudi dostop do portala Digitalne knjižnice Univerze v Ljubljani. Še posebej je dostopnost študijske literature v knjižnicah enotnega knjižničnega sistema Univerze v Ljubljani omogočena v primeru interdisciplinarnih študijskih programov in izvajanja določenih predmetov članice Univerze s strani predavateljev z drugih članic Univerze. Dostop do študijske literature in ostale literature v knjižnicah enotnega knjižničnega sistema Univerze v Ljubljani ali v drugih knjižnicah je uporabnikom omogočen tudi preko medknjižnične izposoje.

9. IZLOČANJE IN ODPIS KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Knjižnica izjemno skrbno pristopa k izločanju in odpisu knjižničnega gradiva in s tem skrbi za ohranjanje kakovostne in aktualne knjižnične zbirke. Postopke izvaja v skladu z Navodilom za izločanje in odpis knjižničnega gradiva, ki ga je pripravila in sprejela Narodna in univerzitetna knjižnica na podlagi 12. člena Zakona o knjižničarstvu (<https://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/doc00771320130131141048.pdf>, 31. 1. 2013).

Kriteriji za izločanje gradiva so: poškodovano ali uničeno gradivo, zastarelo gradivo, nepopolno gradivo ter odvečni izvodi, ki jih glede na potrebe knjižnica ne potrebuje več. Izloči se tudi gradivo, ki je ukradeno ali izgubljeno in ga ni več mogoče izterjati od članov knjižnice, ter gradivo iz inventurnega primanjkljaja. Knjižnica izvaja redne letne in občasne izredne postopke odpisovanja in izločanja gradiva.

10. VREDNOTENJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE

Vrednotenje knjižnične zbirke je pomembno z vidika zadostnega obsega, ustreznosti, kakovosti ter uporabnosti knjižnične zbirke. Vrednotenje knjižnične zbirke se izvaja s primerjalno analizo statističnih podatkov o slovenskih knjižnicah, ki jih na letni ravni zbira in objavlja Narodna in univerzitetna knjižnica preko portala BibSiSt, ter ugotavljanjem zadovoljstva in potreb uporabnikov.

Vrednotenje knjižnične zbirke knjižnica opravlja v skladu s sprejetimi letnimi načrti dela in strokovnimi standardi.

Knjižnica UL TEOF pri postavljanju pričakovanih rezultatov in določanju gibanja poslovanja upošteva realne možnosti, ki jih ima v trenutnih razmerah.

Knjižnica UL TEOF bo v prihodnje dobljene rezultate analizirala in primerjala s strokovnimi standardi. Po potrebi se bodo zaposleni, skupaj s KS UL TEOF odločali za dodatne specifične meritve, če bodo pridobljeni podatki in rezultati zahtevali natančnejšo analizo.

11. HRANJENJE, VAROVANJE, ZAŠČITA IN OHRANJANJE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Za hranjenje različnih vrst gradiva z različno dostopnostjo knjižnica zagotavlja ustrezne prostore v skladu s strokovnimi standardi.

Za ohranjanje gradiva knjižnica uporablja različna zaščitna sredstva za podaljšanje uporabnosti gradiva.

12. PRAVNE PODLAGE

Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/2001, 96/2002 – ZUJIK in 92/2015)

Zakon o visokem šolstvu (ZviS: Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE, 57/21 – odl. US, 54/22 – ZUPŠ-1 in 100/22 – ZSZUN)

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe (Uradni list RS, št. 28/2023)

Strokovni standardi in priporočila za visokošolske knjižnice (za obdobje od 1. junija 2021 do 31. maja 2030)

Statut Univerze v Ljubljani (neuradno prečiščeno besedilo z dne 15. 7. 2023)

Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja knjižnic Univerze v Ljubljani, neuradno prečiščeno besedilo, velja od 17. 7. 2023

Pravila Teološke fakultete UL (Senat TEOF UL, 2017, dopolnitev 4. 12. 2023)

Pravilnik o pogojih poslovanja Knjižnice UL Teološke fakultete (sprejeto na Senatu UL TEOF 4. 12. 2023)